

ՆՈՐ ՀՍՅՎԱԶԵԱՆ

(Երկրի վարդապետաց)

Բառեր որ չկան Ռոշքեանի քով

տեն սրտի, և լատրոստեն շրթամբք»:

ԼՍՓՍՏԵՄ, ԿԵԻ. Խոսժամակ, սրողէս
ուսակ զմիս այլոց, և ըմպել զարիւն
նոցայ, թշնամանել և կեղեքել. «Զայլուն
լատրոստեն, և ձրձելով կրտակեր թո-
ղուն»։ Փիլ. տեսական:

ԼՍՓՎԵԶ, ԼՍՓՎԻՉՈՂ. ա. մ. Որ լիզու
և լափել. զամենայն կլանող, և կլա-
նելով. «Զմետարեմեան սան (էի է-
րեովք) սոժամայն լափելից մարքէր
շունն. Մագ. ԼԲ. : «Ըստ նմանութեան
լափելիզող զմարտորոմայն զազանի իբր
կրտակով՝ արեամբ պարարի. Նար.
Թ. :

ԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ռոշքեան ունի բառեր՝ որ կը պահուին
ՀՀԲ.⁽¹⁾ (Միտիթար Աբրահօր Բառարանին)
մէջ, ինչպէս նաեւ ՆՀԲ.⁽²⁾ (Երկրի վարդա-
պետացին) մէջ: Աստուր իր առաւելութիւն-
ները կը թուին, երբեմն արդարացուած
վկայութիւններով և երբեմն ալ ոչ: Ու-
նեցած է ան ձեռքին տակ, ինչպէս ըսուե-
ցաւ, ձեռագիրներ կամ նախնեաց գործեր,
որոնք հետագայ ժամանակներու մէջ կոր-
սուած են:

Միւս կողմէն Ռոշքեանի քով կը բա-
ցակային բառեր, որոնք կը կազմեն ճո-
խութիւնը ՆՀԲ-ին: Երկրի վարդապետաց
օրերուն, յայտնուած էին նոր ձեռագիր-
ներ, որով կարելի էր հարստացնել քա-
նակը հայ բառերուն, որոնցմէ Ռոշքեան
զրկուած էր: Յետոյ նկատի առնելու է
որ ան կրցած է օգտագործել միայն այն
ազբերները, որոնք կը գտնուէին Լեհաս-
տան, բերուած հոն գաղթականներու ձեռ-
քով. մինչդեռ ՆՀԲ-ի հեղինակները յաջո-
ղած էին զանազան կողմերէ հաւաքուած
գործերու վրայ հիմնել իրենց աշխատանքը:

Հ. Մկրտիչ Ազգերեան, որ խմբագրած
է ՆՀԲ-ը, և իր ուսերուն վրայ տարած

մեծագոյն վաստակը այդ հսկայ գործին,
Բառարանին յառաջարանին մէջ, ուրիշ
ազբերներու կարգին, կը յիշատակէ Ստե-
փանոս Ռոշքեան լեհացիին Բառարանը
հետեւեալ ձևով.

«Ստեփանոս լեհացի կամ լեոպոլսեցի
ի հայոց Իվովայ՝ է կրկին, առաջին և
երկրորդ ի ժէ. դարու. երկարանչիւրն
թարգմանիչ այլեւայլ գործոց ի լատին
լեզուէ ի հայ: Առաջնայն ոճ առուել ըն-
տիր քան զերկրորդին. նորին առաջնոյ
է և բառգիրը ընդարձակ և բազմավաստակ
չեւ ելեալ ի լոյս. գորոյ զհատուածս և և թ
եղեւ մեզ տեսանել, ուստի նշանակեցաք
և զքանի մի բառս. և զանց արարաք
գայլովք որք քննութեան և ստուգութեան
երեւէին պէտս ունել»:

Ընդգծելի են նախ գնահատանքը «ըն-
դարձակ և բազմավաստակ» որով կ'ո-
րակէ Լեհացիին գործը: Երկրորդ՝ որ
ՆՀԲ-ի հեղինակները տեսած չեն լիովին
այդ գործը, բայց եթէ անոր քանի մը
հատուածները միայն, որոնցմէ ուզած են
օգտուիլ: Երրորդ՝ չեն ունեցած վաստաւ-
թիւն անոր բառերուն, և նկատած են
զանոնք ստուգելի և կարօտ քննութեան:

Եւ արդարեւ Ռոշքեանի Ազգուկի բառը
կրնայ օրինակ ծառայել մեզի, թէ ինչպէս
յուճախ ան՝ կամ սխալ ընթերցումով և
կամ ինքնահնար գրեւերով կը շեղի իրա-
կանութիւններէն:

Ան ունի Ազգուկի բառը, որուն իմաստն
է ըստ իր բացատրութեան. «Որ զիրաւ
ագուի»։ այսինքն որ զիրաւ ժողովի:
Ազգու բառէն կը մեկնի՝ որ կը նշանակէ
ձեռքի ափ: Ազգուկ հետեւաբար ժողովել,
ափով ամփոփել:

(1) ՀՀԲ. կը նշանակէ Հին Հայկական Բառարան՝
որ է Միտիթար Աբրահօր Բառարանը:

(2) ՆՀԲ. կը նշանակէ Նոր Հայկական Բառարան՝
որ է Երկրի վարդապետացը: